

Pathophysiology and clinical characteristics of selected cardiovascular diseases: coronary artery disease

Assoc. prof. Robert Vysoký, MSc (PT), PhD, Cardiac Rehabilitation Specialist

Faculty of Sports Studies, Masaryk University Brno - Department of Physical Activities and Health Sciences

Faculty of Medicine, Masaryk University Brno - Department of Public Health

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

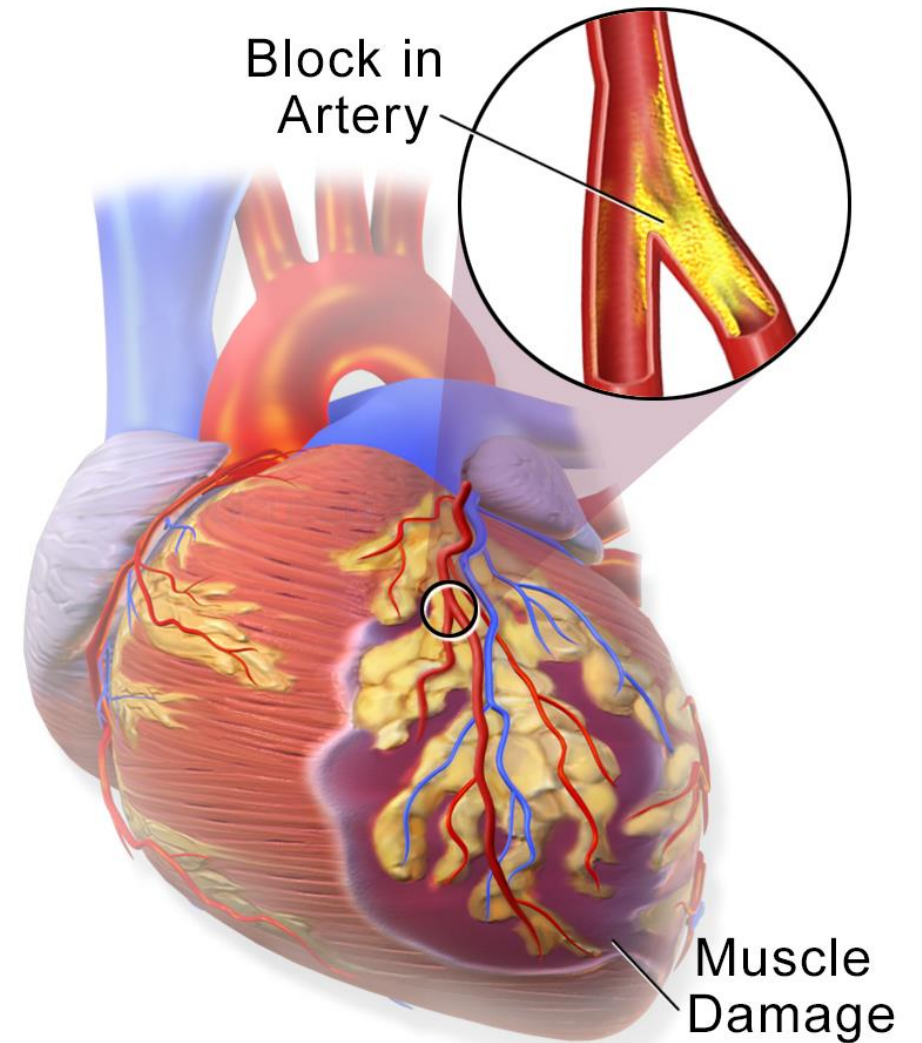
Úvod

- Velice frekventované onemocnění srdce, jehož podstatou je porucha prokrvení srdečního svalu (myokardu) nejčastěji na podkladě aterosklerózy koronárních arterií.
- Vzácně se jedná o postižení při kolagenózách, infekčních onemocněních nebo embolii.
- Dalšími příčinami mohou být:
  - ✓ spasmus koronárních tepen – dynamická stenóza,
  - ✓ výrazná hypertrofie myokardu (při aortální stenóze, hypertenzi a hypertrofické kardiomyopatii),
  - ✓ syndrom X – onemocnění malých cév (small vessel disease).

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Úvod

- Přerušení krevního toku vede k **nekróze myokardu** zvané infarkt myokardu.
- Obecně mluvíme o **koronární nemoci** (CAD = coronary artery disease) nebo **ischemické nemoci srdce/ischemické chorobě srdeční** (ischemic heart disease = IHD).
- Klinickými projevy jsou **angina pectoris** (neboli svíravá bolest na hrudníku), **infarkt myokardu** a **náhlá smrt**.
- Ischemická choroba srdeční vzniká na podkladě aterosklerotického poškození koronárních arterií

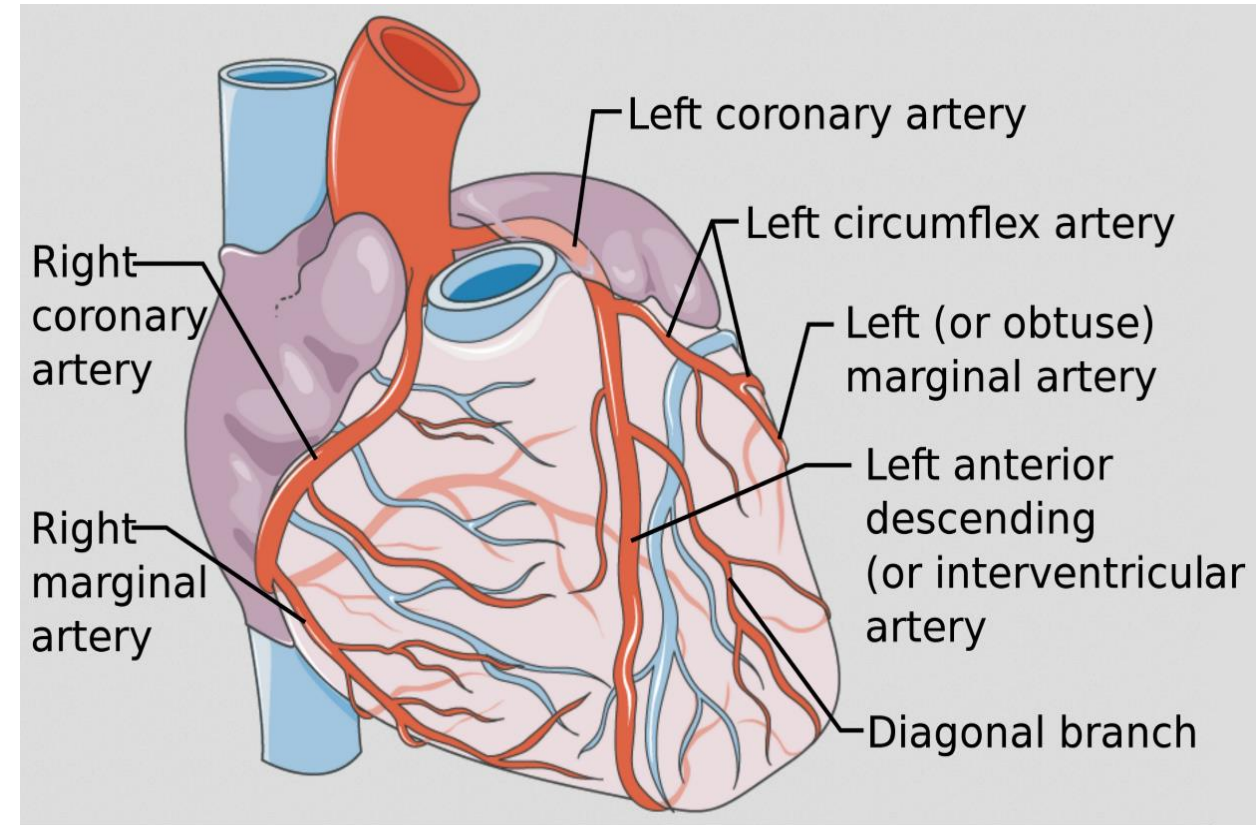

Heart Attack

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Anatomický přehled

- Myokard potřebuje hojný přítok krve, aby byly uspokojeny jeho metabolické potřeby.
- Tento přítok je zabezpečen větvemi vycházejícími z pravé a levé koronární tepny (**arteria coronaria dextra - ACD**, **arteria coronaria sinistra – ACS**).
- ACS se brzy větví na **ramus interventricularis anterior (RIA)** a **ramus circumflexus (RC)**, proto se někdy hovoří o 3 základních koronárních tepnách (RIA, RC a ACD).
- Část ACS před rozvětvením (1-3 cm) nazýváme společný kmen LMA (left main artery).

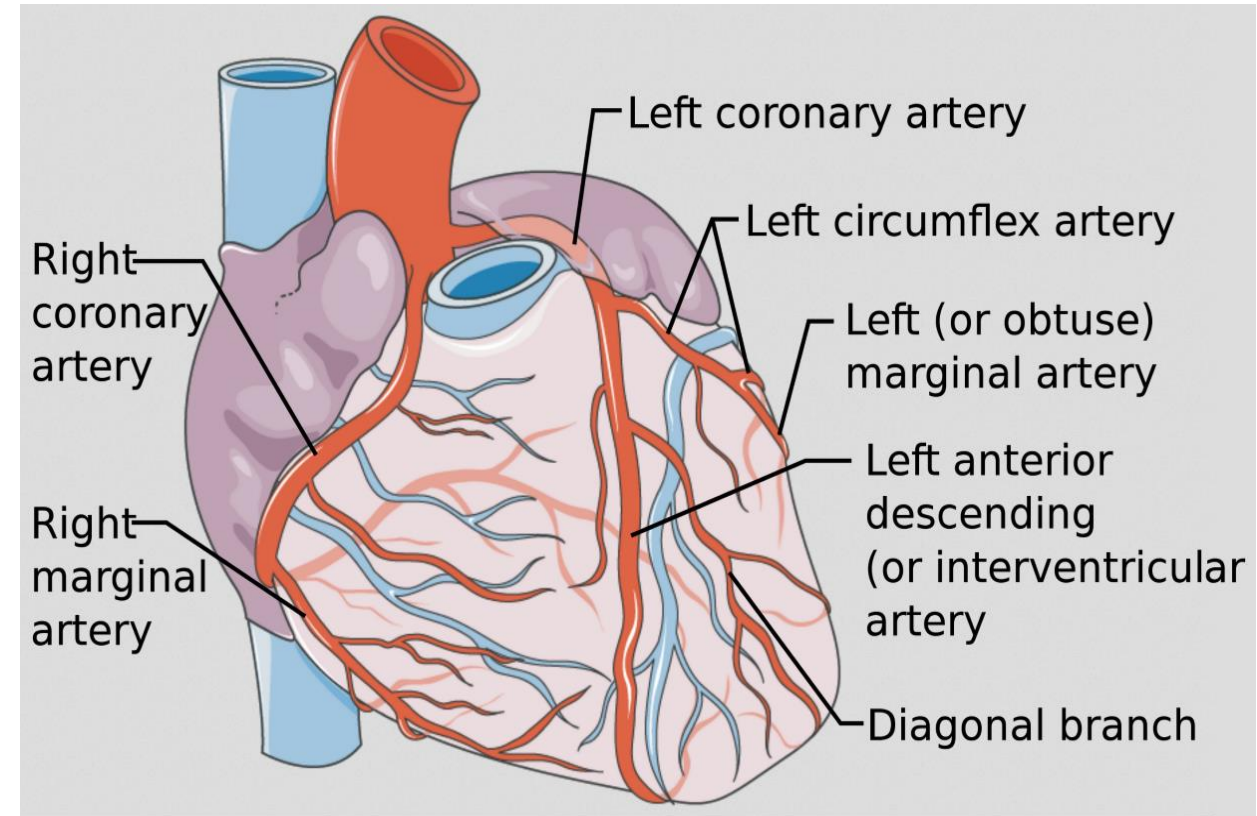

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Anatomický přehled

Zásobení myokardu koronárními arteriemi

- **RIA: přední stěna levé komory srdeční (IM PS), větší část septa, celkově cca 50 % myokardu;** pravé Tawarovo raménko, přední svazek levého raménka.
- **RC: laterální a zadní stěna srdce (IM ZS/LS),** asi v 10 % atrioventrikulární uzel.
- **ACD: pravá komora srdeční, spodní stěna levé komory srdeční (IM DS/PK),** v 90 % atrioventrikulární uzel, menší dorzální část interventrikulárního septa, zadní svazek levého Tawarova raménka.

: Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Rizikové faktory ICHS

Neovlivnitelné:

- věk;
- pohlaví;
- genetika (genové polymorfismy metabolismu lipidů, koagulačních faktorů, genové polymorfismy u endoteliální dysfunkce a zánětlivé odpovědi);
- pozitivní rodinná anamnéza (do 55 let u mužů a do 65 let u žen).

Ovlivnitelné:

- pohybová inaktivita;
- dyslipidémie;
- hypertenze;
- diabetes mellitus;
- kouření, obezita, dlouhodobý emoční stres.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Incidence ICHS

- 5 až 10 nových případů za 1 rok na 1000 obyvatel, úmrtnost je 2 až 3 úmrtí/ rok na 1000 obyvatel.
- Úmrtnost na kardiovaskulární onemocnění tvoří cca 45 až 50 % z celkové úmrtnosti.
- ICHS se podílí cca 50 %.
- Počet infarktů myokardu v ČR se odhaduje na 30 000 za rok.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klasifikace ICHS

Bolestivé formy:

- stabilní (námahová) angina pectoris;
- akutní koronární syndrom (nestabilní angina pectoris, Prinzmetalova angina pectoris, akutní infarkt myokardu – více než 20 % infarktů myokardu je nebolestivých!)

Nebolestivé formy:

- němá ischemie;
- srdeční selhání;
- arytmie;
- náhlá smrt (může být předcházena bolestí).

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Prokrvení myokardu a spotřeba kyslíku v srdci

- Srdce se **prokrvuje pouze v diastole**, tudíž je její délka pro prokrvení velice důležitá.
- Souvislost se srdeční frekvenci – při zrychlené frekvenci se diastola zkracuje.
- Pro perfuzi myokardu je rovněž **důležitá hodnota diastolického tlaku**, je-li příliš nízký, průtok myokardem klesá.
- Dostatečné prokrvení je nezbytné pro zásobení myokardu kyslíkem. **Spotřeba kyslíku myokardem je značná a stoupá zejména při tachykardii.**

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Prokrvení myokardu a spotřeba kyslíku v srdci

- Zvýšenou potřebu kyslíku si myokard dokáže zajistit pouze zvýšením průtoku. Na rozdíl od kosterních svalů má myokard již v klidu takřka maximální extrakci kyslíku.
- Průtok je možné u zdravého srdce zvýšit až **čtyřnásobně** – „**koronární rezerva**“.
- **Regulace průtoku se děje zejména místními humorálními vlivy** – hromadění metabolitů vede k rozšíření cév, vliv má rovněž vegetativní nervstvo – **sympatikus vede k vazodilataci**.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Mechanismus vzniku ischemie

K zúžení přívodných tepen v oblasti myokardu vedou 3 mechanismy. Základem je obvykle trvalá **stenóza** způsobena aterosklerotickým plátem, dále **trombóza** a **spasmus**.

- Aterosklerotickým plát je projevem aterosklerózy.
- Z hlediska vývoje a projevů ICHS je důležitý jeho charakter.
- Kromě velikost plátu jde také o jeho **stabilitu**, která je dána jeho stavbou.
- **Stabilní pláty**: vysoký podíl vaziva a pevný vazivový kryt; zužují sice lumen tepny, ale nemají takovou tendenci ke komplikacím, jako nestabilní pláty.
- **Nestabilní pláty**: obsahují hodně tukové a nekrotické hmoty, mají tenký kryt, může v něm vznikat štěrbina či takový plát vředovatí.
- Velkým nebezpečím takového plátu je **vznik trombózy**.
- Na narušeném plátu se **aktivují a agregují krevní destičky** a spouští se koagulační kaskáda končící **vznikem krevní sraženiny**, která může **tepnu zcela uzavřít**.
- **Místo aterosklerotického plátu je rovněž častěji postihováno vznikem spasmu tepny**, který může přechodně výrazně zmenšit lumen tepny.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Důsledky ischemie myokardu

- **Ischemie** s nedostatečným zásobením kyslíkem a hromaděním zplodin **vede ke vzniku bolesti**.
- Z funkčního hlediska **vede k nedostatku energie v srdečních buňkách**.
- Srdeční buňky vyžadují nejvíce energie pro svůj stah (kontrakci). Energie je rovněž nutná pro udržení elektrických dějů na membráně, které ovlivňují srdeční rytmus.
- Dva možné funkční důsledky ICHS:
  - **poruchy srdeční kontraktility s možnými projevy srdečního selhání;**
  - **poruchy srdečního rytmu.**

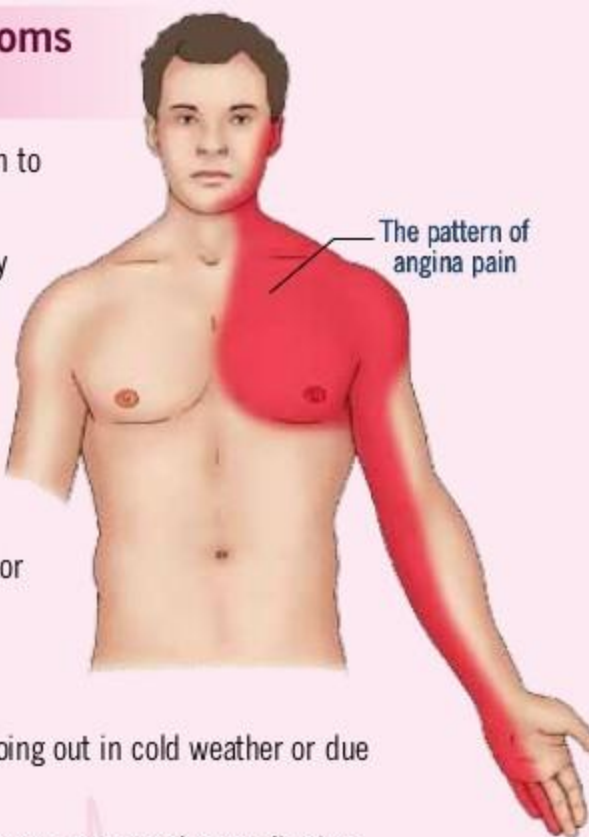
Úplné přerušení toku krve do určité oblasti myokardu způsobí nekrózu srdečního svalu – infarkt myokardu.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Patofyziologie anginy pectoris

- Jedná se o soubor symptomů, obvykle bolest za sternem, vyvolaných námahou a způsobených ICHS. Jde o přechodný stav, kdy se ještě nejedná o nekrózu myokardu.
- Tzv. námahová angina pectoris (také stabilní angina pectoris) je typická vznikem silné bolesti za sternem při fyzické námaze, rozčilení nebo konzumace většího množství jídla.
- Typicky při námaze: běh, rychlá chůze, chůze do schodů.
- Příčinou bolestí: zvýšení srdeční frekvence při zvýšené námaze, což klade vyšší nároky na zásobení myokardu krví a kyslíkem.
- Ateroskleroticky zúžené tepny však nestačí zvýšit průtok krve, dochází k ischemii, která se projeví bolestí.

What are the symptoms of angina?

The pattern of angina pain

- ♥ Symptoms vary from person to person.
- ♥ The chest pain/pressure may be dull or sharp. The pain can spread to the arms, neck, back and jaw.
- ♥ Other symptoms e.g., dizziness, shortness of breath, sweating, feeling weak, feeling of indigestion or nausea may also occur.
- ♥ Symptoms usually occur following physical exertion, after a heavy meal, when going out in cold weather or due to emotional stress.
- ♥ Pain goes away when the person rests or takes medication.
- ♥ Sometimes the pain also occurs at rest.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Patofyziologie anginy pectoris

- Důležitým znakem (i diagnostickým) je, že *po přerušení námahy/ podání nitrátů per os bolest do několika minut (obvykle 5 minut, max. 20 min.) ustoupí.*
- **CAVE: u infarktu myokardu bolest neustupuje!**
- Bolesti bývají výraznější ráno (než se nemocný „rozchodí“) a při chladném a větrném počasí.
- Vazospastická (Prinzmetalova) angina pectoris vzniká v klidu a je způsobena spasmem cév.
- Změna charakteru bolesti, její delší trvání, pomalejší ústup (ale stále bez vzniku nekrózy) se označují termínem nestabilní angina pectoris.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klasifikace intenzity anginózních potíží dle CCS na 4 funkční stupně

Kanadské kardiovaskulární skóre (CCS – Canadian Cardiovascular Score):

- I – angina při větší než běžné zátěži;
- II – angina při běžné zátěži;
- III – angina při menší než běžné zátěži;
- IV – angina v klidu či při sebemenší zátěži.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Diagnostika anginy pectoris

- Ischemii myokardu prokazujeme **na EKG, které doplňujeme zátěžovými testy.**
- Němá ischemie myokardu: je definována objektivním průkazem ischemie myokardu (EKG, echokardiografie, scintigrafie), která není doprovázena žádnými symptomy.

Diferenciální diagnostika anginy pectoris/ICHS

- Je třeba odlišit:
  - bolesti šířící se na hrudník **ze zažívacího traktu** (jícen – gastroesofageální reflux, žaludek, duodenum, žlučník, pankreas);
  - bolesti na hrudi **muskuloskeletní etiologie** (vertebrogenní potíže, blokády kloubů);
  - bolesti provázející **zánětlivá onemocnění perikardu**;
  - bolesti vycházející z hrudní stěny, mediastina, pleury či bolest **při disekujícím aneurysmatu aorty.**

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

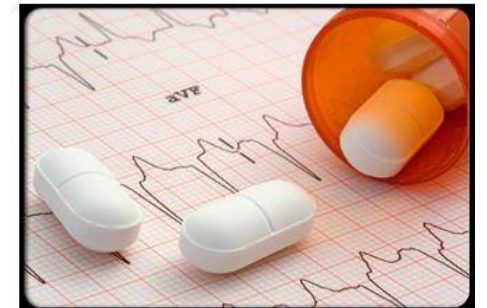
Léčba anginy pectoris

- Redukce rizikových faktorů ICHS, změna životního stylu.
- Medikamentózní léčba.
- Revaskularizace myokardu.

TREATMENT OF ANGINA PECTORIS

The goals of pharmacotherapy are to reduce morbidity and to prevent complications.

- Modification of risk factors (smoking, BP, lipids)
- Beta blockers
- Nitroglycerin
- Calcium channel blockers
- ACE Inhibitors
- Antiplatelet drugs
- Statins

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Patofyziologie infarktu myokardu

- Infarkt myokardu je **akutní forma ICHS**, při níž vzniká **nekróza srdečního svalu způsobená úplným uzávěrem úseku koronární tepny nejčastěji trombem**.
- Trombus obvykle nasedá na **nestabilní (zvrhovatělý, prasklý a prokrvácený) aterosklerotický plát**.
- Akutní infarkt myokardu se projevívá **krutou bolestí na hrudi, mnohdy s vyzařováním, bolest často vzniká v klidu, neustupuje po nitroglycerinu a trvá minimálně 20 až 30 minut**.
- Současně může být přítomno **pocení, úzkost, dušení nevolnost, poruchy krevního tlaku a srdeční frekvence**.
- Některé komplikace mohou vést k **těžkému šokovému stavu nebo rychlé ztrátě vědomí až náhlé smrti**.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

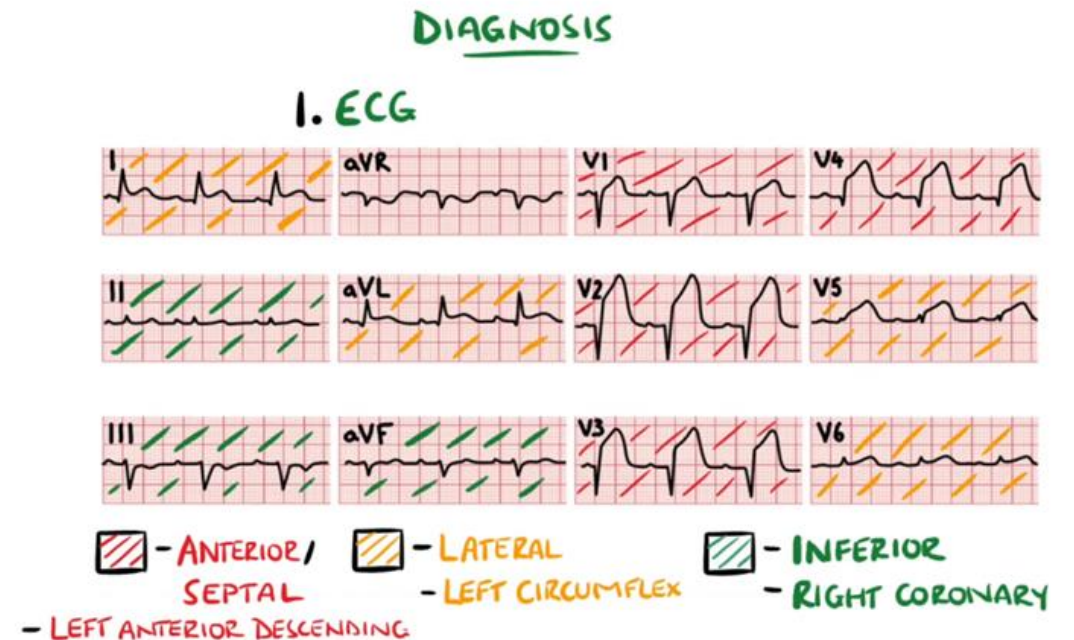
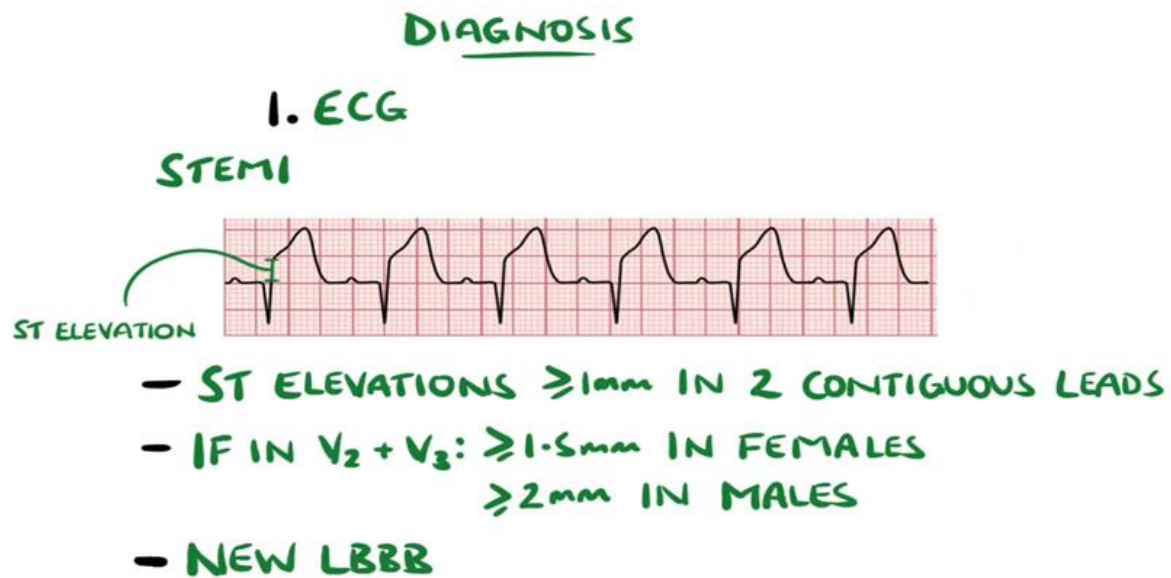
Dělení infarktu myokardu, jeho vývoj

- Infarkt se **dělí dle místa, které postihl** (např. přední stěnu, boční stěnu) – STEMI PS (AS, AE), DS, ZS...
- Lokalizace poškození je dána **místem uzávěru věnčité tepny**. Čím výše je tepna uzavřena, tím větší **oblast myokardu je postižena**.
- Další dělení je na IM **transmurální (STEMI) a netransmurální (NonSTEMI)**. Stará nomenklatura: Q-infarkt a nonQ-infarkt.
- Po úplném uzávěru tepny dochází k závažné ischemii a není-li průtok obnoven, dochází k nekróze této oblasti.
- **Nekróza se hojí neplnohodnotnou vazivovou jizvou, která není schopna kontrakce.**
- V některých případech se tato jizva vyklene jako výduť (aneuryzma). Smrtící komplikací je ruptura buď akutního infarktového ložiska nebo později aneuryzmatu.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Dělení infarktu myokardu, jeho vývoj

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Patofyziologické důsledky a komplikace infarktu myokardu

- Již v počáteční fázi IM dochází **v dané oblasti srdeční komory ke zhoršení kontraktility**. Význam tohoto zhoršení je dán rozsahem infarktového ložiska a celkovou rezervou myokardu. Ta může být snížena např. předchozími infarkty (jizvy, aneuryzmata).
- Důsledkem **rozsáhlého či opakovaného IM tak může být srdeční selhání**.
- Velmi těžký průběh může vyústit v **kardiogenní šok**.
- Poškozen může být i **papilární sval a následně funkce chlopní – akutní insuficience mitrální chlopně** se závažnými důsledky pro činnost srdce a krevní oběh.
- Smrtící komplikací vedoucí ke zhroucení oběhu je ruptura stěny či přepážky.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Patofyziologické důsledky a komplikace infarktu myokardu

- **Velmi závažnou, četnou a mnohdy smrtící komplikací** i u „malých“ infarktů u jinak oběhově dobře stabilizovaných jedinců je **vznik arytmií**.
- K nim vede značná **elektrolytická nerovnováha v myokardu**, kde zejména mezi oblastí ischemickou a normální dochází k vzniku abnormálních srdečních proudů, které mohou srdce elektricky destabilizovat.
- Vliv na tuto nestabilitu má i **zvýšená aktivita sympatiku, která IM doprovází**.
- Nejzávažnější arytmií je **fibrilace komor (FIKO), která vede ke ztrátě vědomí** a je nutná okamžitá resuscitace.
- Jinou příčinou arytmiie může být **přímé poškození některých oblastí převodního systému srdeční ischemií či nekrózou** (např. porucha vedení vzruchu mezi síněmi a komorami).

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klinický obraz AIM

- **Stenokardie**, s propagací do obou horních končetin, kde se šíří periferně po malíkové straně.
- Variantně šíření bolesti jen do levé horní končetiny, mezi lopatky, do krku, epigastria.
- Více než **50 % infarktů je doprovázena tachykardií a pocením.**
- **Vagová reakce může vyvolat gastrointestinální symptomatologii** (nauzeu, zvracení, křeče v břiše až průjmy). **Bez EKG může vést ke stanovení chybné diagnózy.**

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Vstupní vyšetření AIM

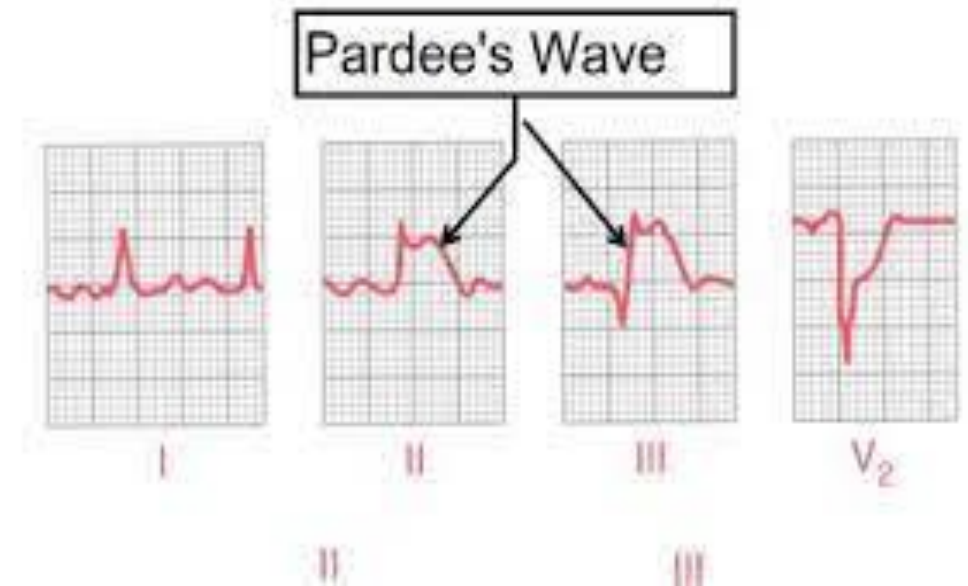
- Anamnéza, fyzikální vyšetření, EKG, stanovení biochemických ukazatelů, RTG srdce a plic, vyšetření krevního obrazu, minerálů, vyšetření hemokoagulace a provedení echokardiografie.

Laboratorní nálezy

- Zvýšení kardiálních enzymů – troponin, kreatinkináza (CK) a její CK-MB frakce, aspartátaminotransferáza (AST) a laktátdehydrogenéza (LDH).

EKG

- U **Q-infarktů** se objevují v prvních dvou hodinách onemocnění vysoké hrotnaté T-vlny, elevace ST úseku, která splývá s T-vlnou (Pardeeho vlna).

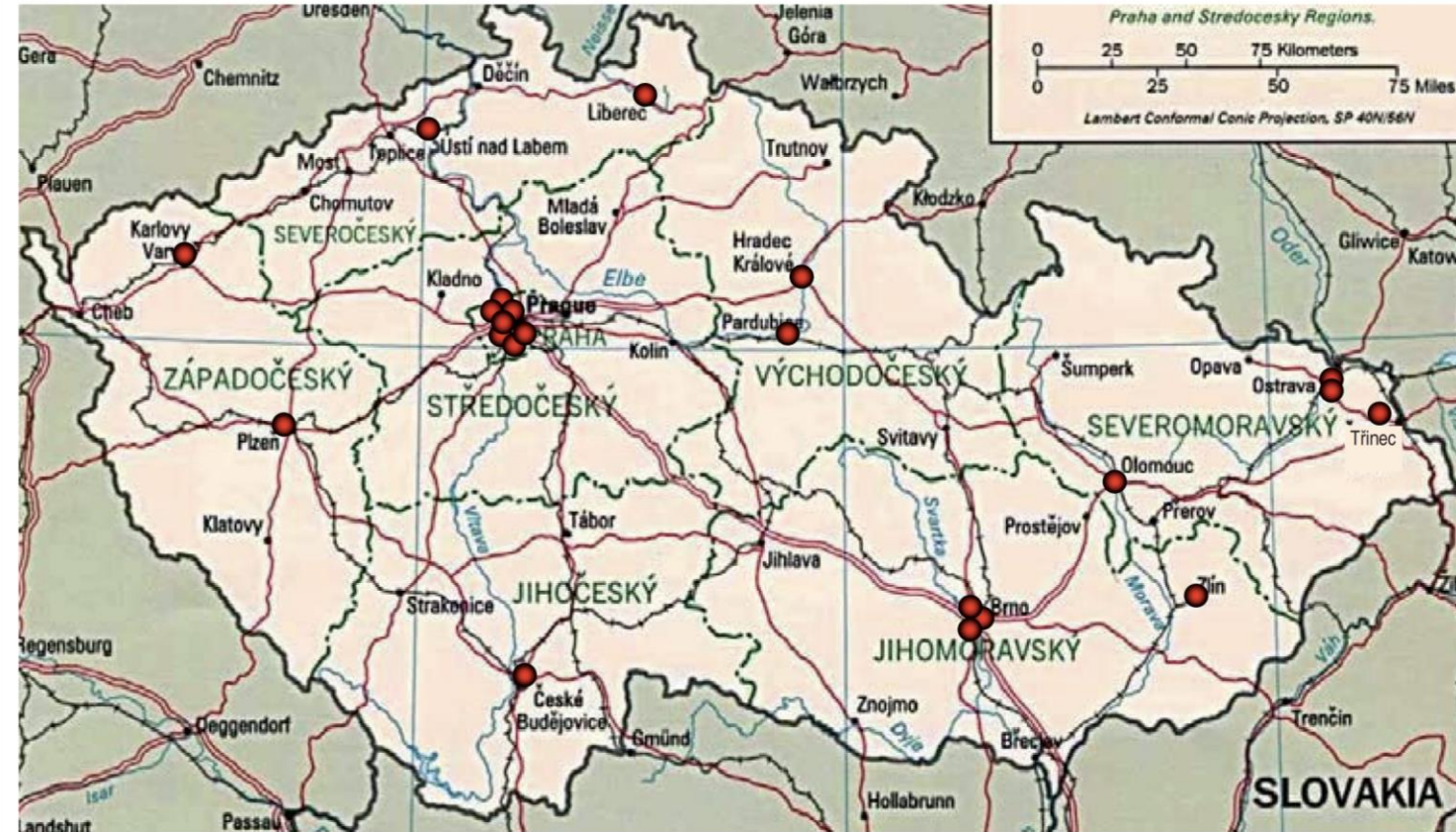

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Léčba infarktu myokardu

- Zachování co největšího rozsahu nepostižené tkáně. **Tlumení bolesti a okamžitý transport na angiolinku do katetizačního centra.**
- Tam je provedena **koronarografie (SKG)** a ve většině případů je následována **reperfuzí pomocí direktní angioplastikou se stentem (dPCI).**
- Z časového hlediska: co nejdříve, ale nejpozději do 12 hodin od vzniku obtíží reperfuze (otevření) uzavřené (infarktové) tepny.
- **Fentanyl** (okamžité utlumení bolesti), **kyselina acetylsalicylová (ASA)** a **nitráty** ve spreji či nitroglycerin pod jazyk.

Obrázek 3. Rozložení katetizačních center v ČR

22 katetizačních center

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

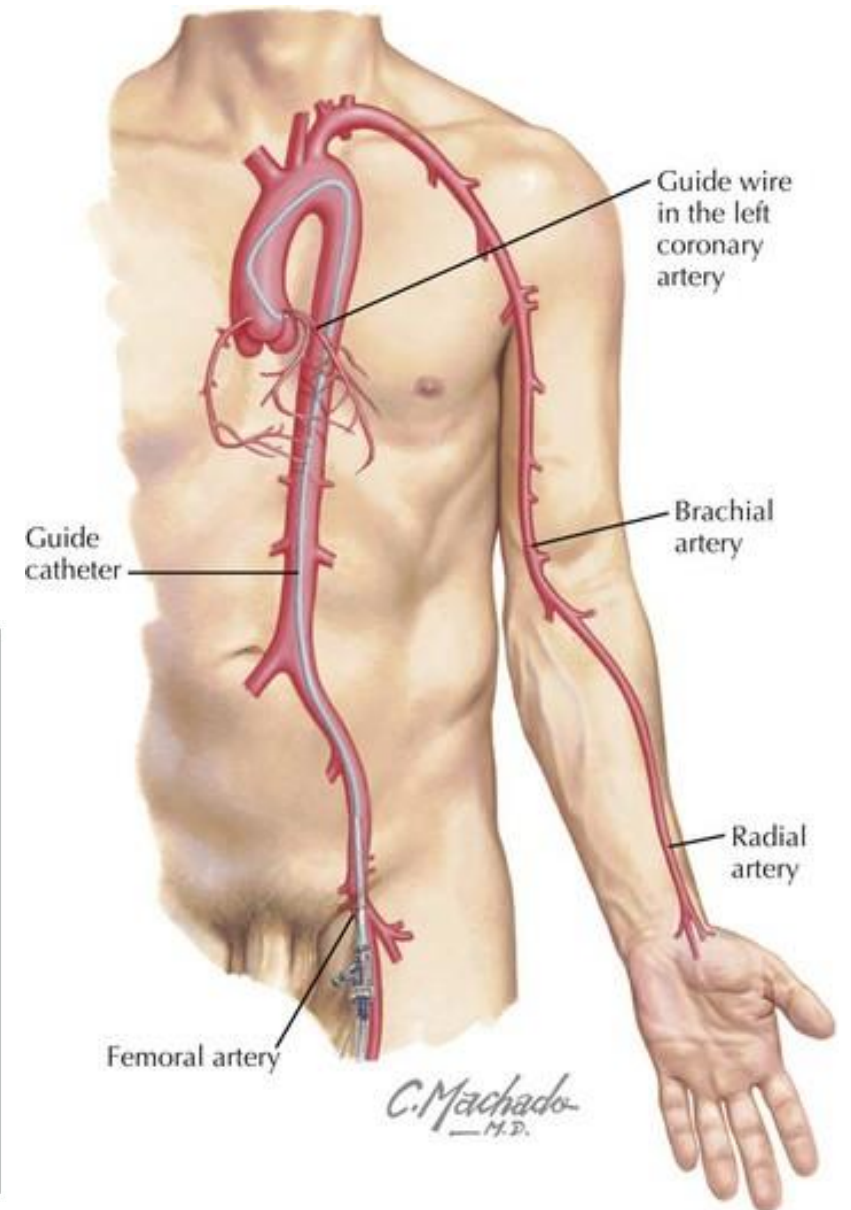
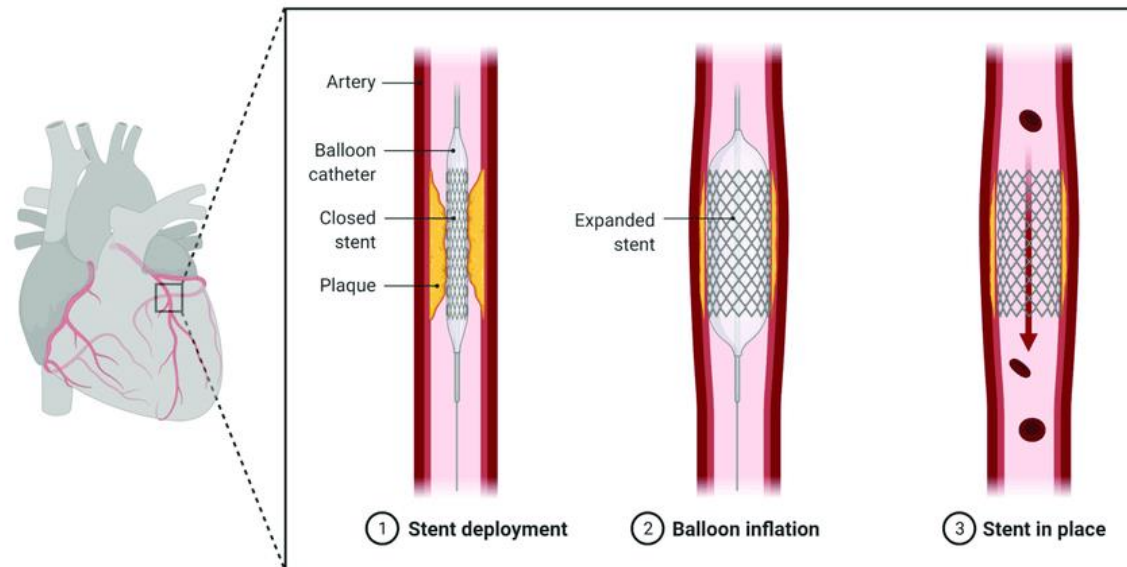
Primární perkutánní koronární intervence (pPCI)

- *Urgentní koronární intervence infarktové tepny v prvních 12 hodinách bez předchozí trombolýzy.*

<https://www.youtube.com/watch?v=e13TGGccvT4>

Coronary artery bypass graft (CABG)

https://www.youtube.com/watch?v=dxMAsN_114E

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Léčba infarktu myokardu

Farmakologická léčba v prvních dnech po IM

- **ACE inhibitory**: jako prevence remodelace levé komory srdeční.
- **Betablokátory** (*betaxolol – lék Lokren, Betaxa; carvedilol – lék Atram, Dilatrend; metoprolol – lék Betaloc, Egilok, Vasocardin; acebutolol – lék Acecor, Sectral*).
- **Kyselina acetylsalicylová (ASA)** = Aspirin, Acylpyrin v dávce 100 mg/den.
- **Klopidogrel** = Plavix 75mg/den po PCI. Alternativně Prasurgel/Tikagrero.
- **Statiny** (*atorvastatin – léky Sortis, Torvacard, Tulip, Atoris; rosuvastatin – léky Rosucard, Mertenil, Rosuvastatin, Sorvasta; simvastatin – léky Zocor, Vasilip, Gensi; fluvastatin – léky Lescol, Fluvastatin*).

- **Nitráty** pouze při poinfarktové angině pectoris, srdečním selhání nebo dekompenzované hypertenzi.

Farmakologická léčba po propuštění

- **Duální antiagregační léčba** (ASA + Klopidogrel).
- **ACE inhibitory** (*Ramipril – lék Tritace; Kaptopril – lék Tensiomin, Enalapril – lék Enap, Enalapril; Lisinopril – lék Dapril, Diroton; Cilazapril – lék Inhibace*).
- **Betablokátory**.
- **Statiny**.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Srdeční selhání

- Srdeční selhání je stav, kdy **srdce nedokáže čerpat (dodávat) krev přiměřeně potřebám jednotlivých orgánů**.
- Je schopno se plnit jen se změněnými parametry své činnosti, které samy o sobě mohou následně přispívat k dalšímu zhoršení srdeční funkce.

Příčiny srdečního selhání

- **Poškození srdečního svalu a jeho snížená výkonnost** – kontraktilita: např. **ischemická choroba srdeční, náhrada myokardu jizvou po rozsáhlých infarktech, zánět, kardiomyopatie** a další).
- **Tlakové přetížení** – nutnost pumpovat krev proti vysokému tlaku, např. při **arteriální či plicní hypertenzi, chlopenních vadách**.
- **Objemové přetížení** – srdce se musí vypořádat s nadměrnými objemy, např. při **srdečních chlopenních vadách** a regurgitaci krve.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Srdeční selhání

Dělení srdečního selhání

- **levostranné** (postižení levé komory srdeční);
  - **pravostranné** (postižení pravé komory srdeční);
  - **oboustranné**.
-
- Dále se dělí na **akutní a chronické**, jiná dělení souvisí s dalšími klinickými aspekty (**kompensované, dekompenzované**) či patofyziologickými mechanismy (**backward, forward, s nízkým či vysokým srdečním výdejem**).

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Srdeční selhání - patofyziologické změny při SS obecně

- Základními projevy, od nichž lze patofyziologii srdečního selhání odvozovat, je **neschopnost adekvátně přečerpat krev z jednoho oběhu do druhého.**
- Následkem je:
  - **nedostatečný minutový srdeční výdej;**
  - **hromadění (městnání) krve před selhávající komorou.**
- Pro symptomy odvozené z nedostatečného srdečního výdeje se používá termín FORWARD (selhání dopředu – z hlediska komory) a BACKWARD (dozadu) pro symptomy odvozené z městnání.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klinické projevy při srdečním selhání – levostranné

- Projevy levostranného srdečního selhání jsou způsobeny především městnáním krve v plicích („před levou komorou“). Zvýšené množství krve v levé komoře vede k vzestupu tlaku, který se přenáší do levé síně, plicních žil a plicních kapilár.
- Kongesce (překrvení) v plicní vaskulatuře je způsobena zvýšeným hydrostatickým tlakem, což je síla podporující prosakování tekutiny do plicního intersticia (vazivová kostra plic obklopující cévy, alveoly a bronchiální strom).
- Hlavním příznakem je dušnost - dyspnoe (nejprve námahová, později klidová). Dále ortopnoe – dušnost v leže (spánek).
- Dalším projevem je suchý kašel a zpěněné sputum.
- Dále k projevům patří fonendoskopem slyšitelné chrůpky na plicích a pískoty.
- Nejtěžším projevem takového stavu je plicní edém.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klinické projevy při srdečním selhání – pravostranné

- Na základě **zvýšení systémového žilního tlaku** dochází k městnání krve ve velkém oběhu (**systémová kongesce**).
- Projevem jsou **rozšířené jugulární žíly na hrdle** a zvětšená a hmatná játra (**hepatomegalie**).
- Na počátku vzniku edému stojí relativní pokles cirkulujícího krevního objemu v arteriálním řečišti v důsledku selhání, který stimuluje uvolnění reninu z ledvin a následným vzestupem angiotensinu a aldosteronu.
- Aldosteron vyvolá **retenci sodíku a vody**.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Klinické projevy při srdečním selhání – pravostranné

- Zvýšený krevní objem dále zatěžuje selhávající srdce, **vzrůstá hydrostatický tlak a odtok tekutiny do intersticia.**
- Vznikající **otoky pozorujeme nejprve na dolních končetinách.**

Ke všeobecným projevům srdečního selhání patří také:

- **tachykardie** je z části výsledkem zvýšené aktivity sympatiku;
- **nedostatečná perfuze kůže a kosterního svalstva**, protože krev je odváděna do důležitějších oblastí (mozek a srdce);
- **kůže je chladná, bledá, cyanotická** (namodralé zbarvení v důsledku nedostatku kyslíku)

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Chronické srdeční selhání – klinický obraz, diagnostika a léčba

Klinický obraz:

- dušnost, únava a otoky.

Dušnost klasifikujeme pomocí třídy NYHA (klasifikace dušnosti u srdečního selhání).

- Třída I: bez potíží
- Třída II: potíže při větší námaze (např. mírný běh, rychlá chůze do kopce)
- Třída III: potíže při malé námaze, výrazné omezení ADL
- Třída IV: obtíže v klidu, resp. při běžné činnosti v bytě

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Chronické srdeční selhání – klinický obraz, diagnostika a léčba

- **Fyzikální vyšetření:**

- poslech srdce (arytmie, cval, šelesty);
- poslech plíce (chrůpky, hydrothorax);
- otoky, hematomegalie.

- **RTG:** zvětšen srdeční stín, v parenchymu plic jsou stupně městnání až po intersticiální plicní edém, alveolární edém při akutním levostranném selhání.
- **EKG:** nespecifický nálezn (stavy po infarktu, hypertrofii a přetížení levé komory, přetížení levé síně, pravé síně, bloky levého a pravého Tawarova raménka, nespecifické změny ST úseku či arytmie).
- **Echokardiografie:** zásadní vyšetření pro dg. srdeční selhání. Posuzuje velikost levé komory a ejekční frakci jako základní ukazatel systolické funkce. Za jasné snížení systolické funkce levé komory je považována její **hodnota pod 40 %**.
- **Laboratorní nálezy:** biochemické a hematologické vyšetření s nálezem anémie, známek renální insuficience, zvýšení jaterních testů. Typickým biochemickým parametrem je tzv. **N-terminální fragment mozkového natriuretického peptidu (Nt-proBNP)** více než 300 pg/l (akutní SS), více než 125 pg/l (chronické SS, nemocní mladší 75 let).

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Chronické srdeční selhání – klinický obraz, diagnostika a léčba

Léčba CHSS

- Celoživotní, obsahuje léčbu specifických příčin, odstranění možných vyvolávajících faktorů selhání, úpravu životního stylu, farmakoterapii i nefarmakologickou léčbu.
- **Farmakoterapie:**
  - ACE inhibitory (enalapril, ramipril, lisinopril, perindopril...);
  - antagonisté receptoru angiotensinu II typ AT_1 (AT_1 – blokátory), např. losartan, valsartan;
  - betablokátory po 3týdenní stabilizaci dekompenzace SS (bisoprolol, karvedilol, metoprolol ZOK);
  - diuretika při symptomatickém edému (hydrochlorthiazid, furosemid, spironolakton);
  - digoxin při fibrilaci síní, cvalu, u kardiomegalie.

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Chronické srdeční selhání – klinický obraz, diagnostika a léčba

Léčba CHSS:

- **Nefarmakologická antiarytmická:** trvalá kardiostimulace, implantabilní kardioverter-defibrilátor (ICD), resynchronizační léčba biventrikulární stimulací (CRT – cardiac resynchronization therapy).
- **Ortotopická transplantace srdce (OTS):** zavedená metoda léčby terminálních stadií SS, indikováni nemocní ve IV. nebo pokročilé III. třídě klasifikace NYHA s doloženou závažnou dysfunkcí systolické funkce LK.
- **Levostranná srdeční podpora (LVAD – left ventricle assist device):** slouží zatím pouze jako „přemostění – bridge“ k OTS.
- <https://www.youtube.com/watch?v=liPKnrlduLk>

Patofyziologie ischemické choroby srdeční

Chronické srdeční selhání – klinický obraz, diagnostika a léčba

Chronické srdeční selhání – prognóza

- Polovina nemocných s CHSS umírá do 8 let od stanovení diagnózy.
- Polovina nemocných s CHSS ve funkční skupině NYHA IV umírá do 2 let.
- Hlavními příčinami smrti jsou v průběhu CHSS buď progresivní srdeční selhání (40 %) až do terminálního šokového stavu se zástavou oběhu, nebo náhlá arytmiická smrt.
- V terminálním stadiu jsou konečnou příčinou smrti častěji pomalé arytmie než fibrilace komor.
- Mezi další příčiny smrti (20 %) patří embolizace, infekce, hypostatická pneumonie, CMP.